

Michal Fulier vo svojej eseji fotografií Indonézie zachytáva miesta poznačené chudobou, materiálnym nedostatkom zastupujúcim absenciu základných ľudských potrieb, no duchovným bohatstvom obyčajnosti nití spleťaných v šťastie človeka, radosťou každodennosti. Objavuje čaro života v emocionálnej rodinnej vzájomnosti, no i obavu pred budúci m odrážajúcu sa na tvárach týchto skromných ľudí. Fotografia miestnej ženy v jeseni života otvára okno do sveta upierajúc zrak do neznáma. Nevie, čo zajtrajšok prinesie, napriek tomu, že si toho už našla.

Na fotografiách Ugandy, nemocnice Buikwe, Michal nachádza naliehavé volanie ľudí, ktorí dennodenne stoja tvárou v tvár pavučinám smrti a nemajú ani najmenšie poňatie o realite modernej medicíny. Neupravovanú tonalitu svetla využíva na zvýraznenie paradoxov stojacich proti sebe.

Krutý zápas, ktorý si sám vyberá svoju daň. Tieto ľudské bytosti si nevedia pomôcť samé, sú odkázané na druhých, na záchranu v podobe vytrvalej práce lekárov a ľudí, ktorým neostáva čas na polemizovanie o spravodlivosti.

Sú tam, aby konali, lebo stačí chvíľa, aby si choroba vyžiadala obeť. Je nevyhnutné bojovať o každý ľudský život využívajúc poznatky, skúsenosti i liečivá na to, aby tieto matky mohli vidieť svoje deti vyrastať. Fotografia ženy vyjadrujúca jej nevedomosť, bezmocnosť nad osudom svojho dieťatka. Zrejme ani netuší, čo sa práve deje, ale opatera je v tých správnych rukách.

Kríž ako symbol vykúpenia Michal zobrazuje v najrôznejších podobách predstavujúcich ľudskú pokoru, úctu i bežnú súčasť života kresťanského spoločenstva predávanú z generácie na generáciu. Symbolicky to vykresľuje fotografia časti tradičného náboženského obradu, na ktorej starček bozkáva kríž a za jeho chrbtom čaká v rade malé chlapča. Neohraničená viera zosobňujúca nádej o večnosti, nepominuteľnosti.

Andrej Lojan, výpomocný duchovný, vo svojich fotografiách predostiera silu jednoduchosti chleba a soli. Zastavený okamih pravdy. Prostej, tak, ako nám bola zvestovaná, keď písala sa história ľudstva, dneška.

Fotografia pomocníka Božieho s krížom na svojich pleciach a v pozadí chrbtom otočení ľudia rozpráva príbeh Ježiša Krista, ktorý vzal ťarchu utrpenia na svoje plecia, aby mohli ľudia žiť. Zrodenie človeka nie je vyryté iba krvou na stenách kamenných katedrál, ale čistota viery ukazuje pravú ľudskú tvár, keď maváním jej bielych krídel rozplynie sa čierňava dňa.

Na základe jeho fotografií môžeme nielen spoznávať, ale aj prežívať. Pobáda k úcte k životu, ktorý nachádza zmysel aj v sebe samom, v pochopení duchovných hodnôt, mravnosti na základe popudu k činnosti. Život žitý v Bohu, ktorý je rozpoznávaný vo vnútri človeka ako istý druh tajomnej úcty, ktorá smeruje ku druhým. Byť človekom pre ľudí. Na svojich fotografiách vytrháva všedné chvíle z dní nasledovníkov Krista, aby poprel domnelú myšlienku o veľkoleposti ich tela, pretože všetci sme si rovní pred očami nášho Pána. Nesmrteľnosť duše kľučí z lásky, zo života bez závidy i nenávidy. Plynúci sled dní, no každý s iným rozochvením tónu, inou melódiou. Hlbavé, zádumčivé, pokojné, ukludňujúce a zrazu búrka, blesk. Každé svetlo vrhá aj svoj tieň, vždy s inou intenzitou, mierou, silou. Jeden je lovec a druhý lovený. Sluha a pán, ktorí striedavo menia svoje roly.

Laco Mad'ar v eseji fotografií ženy trpiacej reumatoidnou artritídou v stereotype dňa nachádza okamihy vykresľujúce rozpoloženie stavu duše, mysle a tela človeka. Fotografia mladej ženy so snami a túžbami sediacej v útulnej kaviarni premýšľajúc nad údelom osudu, kde za sklom odráža sa svet, zrnitý hluk ulice, po ktorej kráča matka tlačiac kočík, v pozadí ďalšia žena sediaca sama. Priestor na otázku – prečo ja? A odpoveď nikto nedá. Ocitá sa niekde na pomedzí, na rozhrane sveta tam vonku a sveta štyroch stien. Jeho eseje dvoch protichodných krajín odkrývajú túžby, nádeje, ale i sklamanie ľudských srdc.

Londýn - Brighton, mesto brázdnené uličkami, ktoré sú vykráčané tými najpestrofarebnjšími stopami ľudí. Bosému sa predsa ľahšie dýcha. Pozvaný je každý, celá paleta farieb, vrások, úsmevov. Ošumelosť zákutí na Cube sa rozplýva v temperamente, v rytmickom tlkote vyjadrujúcom neskonalú chuť žiť, tancovať, spievať. Oslavovať krásu chvíle. Je však ešte nádej? Fotografia chlapcov, ktorí prečkávajú moment dažďa vzbudzuje tento otáznik. Bude niekedy lepšie a prehrmí táto sprška? Jedno je isté. Všetky vzdialenosti, všetky cesty, strasti, slasti a sklamanie sa stretávajú niekde v strede a trošku vľavo. Tam je miesto pre všetkých. Malý sval v protiklade ku veľkosti miest. Svet paradoxov.

Matúš Zajac vo svojich esejách prepája osudy ľudí rôznorodých kultúr i národov, tým prehľbuje naše doterajšie citové poznávanie, keď expresívne vlnenie jednotlivých príbehov odráža sa na hladine rozplývajúcej sa v hlbokých emóciách. Berlín – križovatka ciest imigrantov, ktorí sa v rýchlosti behu života snažia vyrovnať so zachovaním vlastnej identity vo svetlách veľkomesta. Žlté tóny farebnosti fotografií naznačujú určitý pocit vylúčenia z masy, no zároveň aj hrejivé žiarenie ľudských srdc, fotografia chlapca s jemným úsmevom oplýva energiou, krásou, vierou v silu tradície jeho predkov. Zachovanie si pravej tváre občas odsunie človeka na okraj spoločnosti. Takí ľudia sa však stále cítia byť samými sebou, nedajú sa zviest prúdom.

Vo svojej eseji fotografií zobrazujúcich prostý život slovenskej menšiny v Rumunsku objavuje emóciu šťastia ľudí na pokraji materiálneho prežitia, úpadku. Slnko je ich svetlom, drevo teplom, pole chlebom. Jedinečnosť v obyčajnosti. Kráľ je predsa len nahý, šaty nerobia človeka. Fotografia starých rodičov evokuje neskonalý pokoj, harmóniu páru. Nemajú veľa, len to, čo vlastnými rukami budovali každým dňom. Pre seba. Ale najmä pre svoje deti. Mnohé z nich však vybrali sa radšej iným smerom. Za svojimi snami za-nechajúc všednosť vráskam. Konfrontácia miest Východu je Matúšom interpretovaná pomocou farebných fotografií, čím ponúka priestor pre mnohoznačnosť predstáv, kde jednotlivé symboly farieb si prepožičiavajú význam. Červená farba rázne asociuje spojenie týchto miest s komunistickou ideológiou, no zároveň symbolizuje silu, boj. V kontraste farba modrá, ktorá odvádza pohľad do diaľok. Aká budúcnosť ich čaká? Do akej miery sú schopní títo ľudia vyrovnať sa s existujúcim protikladom rozkvetu a očividnej chudoby? Modernizovanie na úkor stiesnenia ľudskosti.

Fotografi občianskeho združenia PHOS sa svojou tvorbou snažia pobádať ľudí ku vnímaniu dokumentárnej fotografie ako súčasť umenia, ktorá nám svojou silou a výpovednou hodnotou pomáha spoznávať nielen svet, ale aj samých seba, vidieť neviditeľné na základe emócií. Odhaľovanie skrytých významov nám umožňuje vytvárať dialóg s fotografiou, ale aj so samotnými autormi, nachádzať odpovede na otázky o pravde sveta i života.